

ناشتایی قبل از آزمایش یعنی چه؟

برای خونگیری از رگ فقط محل‌های مجاز خونگیری از سوی آزمایشگاهیان عبارت است از: سیاهرگ‌های ناحیه آرنج، سیاهرگ‌های پشت دست و سیاهرگی که در راستای انگشت شست در طرف کناری مچ قرار دارد.

به گزارش صنعت آزمایشگاه؛ تقریباً برای همه ما پیش آمده برای انجام آزمایش به آزمایشگاه مراجعه کنیم و خون بدهیم، اما گاهی اوقات مشکلاتی به وجود می‌آید که از آنها اطلاعات درستی نداریم. مثلاً چرا خون براحتی داخل سرنگ نمی‌آید یا به چه علت نتیجه آزمایش اشتباه است و باید مجدد آن را تکرار کنیم یا این‌که چرا در بعضی مواقع دچار کبودی‌های شدید می‌شویم. از آنجا که شرایط فرد آزمایش‌دهنده تأثیر بسزایی در نتیجه آزمایش دارد باید تا حد امکان پیش از نمونه‌گیری از شرایط مطلوب برخوردار بود.

دکتر حسن بیات، دکترای علوم آزمایشگاهی می‌گوید: این گفته بسیار درستی است که با بهترین دستگاه‌ها و مواد و با مجرب‌ترین کارکنان هم نمی‌توان از یک نمونه نادرست جواب درست به دست آورد.

این در حالی است که بر اساس بررسی‌ها، نتایج آزمایشگاهی در 75 درصد تصمیم‌گیری‌های پزشکان نقش دارد و این موضوع نشان می‌دهد دقت فرد آزمایش‌دهنده در رعایت شرایط درست تا چه حد اهمیت دارد.

البته بسته به نوع آزمایش شرایط مورد نظر فرق می‌کند. مثلاً پیش از خونگیری برای آزمایش چربی باید 9 تا 12 ساعت یا برای آزمایش آهن باید حدود 12 ساعت ناشتا بود. همچنین برای برخی آزمایش‌ها باید برای مدتی مصرف برخی غذاها، مواد مکمل یا داروها را محدود یا قطع کرد، فعالیت محدود داشت یا این‌که ساعات خواب و بیداری را در نمونه‌گیری لحاظ کرد.

ناشتایی پیش از آزمایش یعنی چه؟

ناشتایی به این معناست که فرد یک غذای سبک و غیرچرب مصرف کند و پس از آن از مصرف هرگونه خوراکی و نیز هرگونه دخانیات خودداری کند. البته مصرف آب به هیچ عنوان منعی ندارد. همچنین چنانچه فرد باید در ساعات پس از شروع ناشتایی دارو مصرف کند، داروهای وعده شب را باید سر ساعت بخورد، اما در مورد داروهای وعده صبح در صورتی که ساعت خونگیری خیلی دیرتر از زمان مصرف دارو نیست، ابتدا نمونه خون بدهد و سپس داروی وعده صبح را مصرف کند. اگرچه برای بسیاری از آزمایش‌ها رعایت ناشتایی ضروری نیست، اما به هر حال بهتر است صبحانه خورده نشود یا حداقل صبحانه چرب نباشد.

زیرا ممکن است به دلیل وجود چربی در نمونه، نتیجه آزمایش مختل شود و راهی جز تکرار نمونه‌گیری نباشد که سبب اتلاف وقت و زحمت آزمایش‌دهنده می‌شود. البته یک نکته درباره بیماران دیابتی وجود دارد.

نوع و ساعت شام این افراد برای شروع ناشتایی باید مطابق برنامه‌ای باشد که پزشک‌شان تعیین کرده است. همچنین برای آزمایش قند دو ساعت پس از صبحانه یا آزمایش قند در ساعات دیگر از جمله هنگام عصر، باید صبحانه و دیگر وعده‌های غذایی را طبق برنامه‌ای که پزشک‌شان تعیین کرده است، مصرف کنند.

اصلاح یک باور نادرست

خیلی‌ها می‌گویند برای آزمایش‌هایی که ناشتایی لازم است به شرط رعایت ناشتایی، می‌شود در هر ساعتی از روز خون داد در حالی که به گفته دکتر بیات زمان مناسب خونگیری برای بسیاری از آزمایش‌ها ساعات اولیه صبح است. مثلاً در صورتی که حوالی ظهر برای آزمایش قند ناشتا مراجعه شود، جواب آزمایش کمتر از ساعات اول صبح خواهد بود و این موضوع باعث خواهد شد کسی که در مراحل اولیه افزایش قند خون است شناسایی نشود و به دلیل تشخیص نامناسب هم از اقدامات درمانی سریع و به موقع بهره‌مند نخواهد شد. پس بهتر است برای همه آزمایش‌ها صبح به آزمایشگاه مراجعه کنید، مگر موارد اورژانس و برخی آزمایش‌های خاص که باید در ساعات دیگری انجام شوند.

روش صحیح خونگیری

به گفته دکتر بیات گرچه رعایت شیوه درست خونگیری از وظایف فرد خونگیر است، اما افرادی که خون می‌دهند با آگاهی از برخی نکات مهم می‌توانند بر رعایت شیوه صحیح خونگیری نظارت کنند. مثلاً پس از فرو کردن سوزن هرگز نباید فرد خونگیر برای پیدا کردن رگ سوزن را در زیر پوست به اطراف جابه‌جا کند و با سوزن دنبال رگ بگردد. این کار بسیار خطرناک و ممکن است به رگ‌ها یا اعصابی از آن منطقه عبور می‌کنند آسیب جدی برساند. نکته دیگر این است که گرچه عبور سوزن از پوست با درد مختصری همراه است، اما چنانچه پس از وارد شدن سوزن درد شدید احساس شد و به اصطلاح دست تیر کشید باید سرعت از خونگیر بخواهید که سوزن را بیرون بکشد زیرا ممکن سوزن به عصب برخورد کرده باشد.

پس از پایان خونگیری نیز آزمایش‌دهنده باید گاز استریلی را که روی محل خونگیری گذاشته شده است با فشار مستقیم (حدود پنج دقیقه) روی محل خونگیری نگه دارد و اتاق خونگیری را ترک نکند تا فرد نمونه‌گیر محل خونگیری را بررسی و از بسته شدن

سوراخ ایجاد شده در رگ مطمئن شود. البته در مورد سالمندان و کسانی که داروهای ضدانعقاد (مانند وارفارین) مصرف می‌کنند باید مدت بیشتری روی محل خونگیری فشار وارد کرد.

البته خارج نشدن خون از پوست الزاما به معنای بسته شدن سوراخ ایجاد شده در رگ نیست و ممکن است خونریزی در زیر پوست ادامه داشته باشد. در این صورت خون زیر پوست انباشته می‌شود و باعث کبودی وسیع و بدتر از آن فشار به رگ‌ها و اعصاب آن منطقه شده و درد و گزگز کردن طولانی مدت را به همراه دارد و گاهی حتی ممکن است به قطع عضو بینجامد.

برای اطمینان از بسته شدن سوراخ ایجاد شده در سیاهرگ، باید پس از برداشتن گاز استریل از روی محل خونگیری، حدود پنج ثانیه محل ورود سوزن را نگاه کرد. چنانچه در محل خونگیری به آرامی برجستگی کوچکی شبیه عدس تشکیل شد دلیل آن است که خونریزی در زیر پوست ادامه دارد و باید دوباره پنج دقیقه بر محل فشار وارد کرد و دوباره محل را بررسی کرد و چنانچه محل خونریزی برجسته نشد نشانه بسته شدن سوراخ ایجاد شده در رگ است. پس از اطمینان از بند آمدن خونریزی از سوراخ سیاهرگ باید روی محل را با چسب زخم پانسمان کرد.

محل مناسب خونگیری

به گفته دکتر بیات، برای خونگیری از رگ فقط محل‌های مجاز خونگیری از سوی آزمایشگاهیان عبارت است از: سیاهرگ‌های ناحیه آرنج، سیاهرگ‌های پشت دست و سیاهرگی که در راستای انگشت شست در طرف کناری مچ قرار دارد. برای خونگیری مویرگی، محل‌های مجاز در بزرگسالان عبارتند از: انگشتان دست به غیر از انگشت کوچک و انگشت شست پا و در نوزادان و خردسالان لبه‌های کناری پاشنه پا.

البته این پرسش مطرح می‌شود که آیا تفاوتی بین محل‌های مختلف خونگیری وجود دارد؟ باید گفت بهترین محل برای خونگیری سیاهرگی در بزرگسالان و کودکان بالای یک سال، جلوی آرنج است. چنانچه خونگیری از این محل ممکن نباشد باید از سیاهرگ‌های پشت دست خونگیری کرد. البته خونگیری از پشت دست با اندکی درد بیشتر همراه است و همچنین برای ضدعفونی کردن آن باید دقت بیشتری به کار برد.

در مورد افراد دیابتی بهتر است از پشت دست خونگیری نشود. در نوزادان و کودکان زیر یک سال نیز در صورتی که خون کمی نیاز باشد بهتر است خونگیری مویرگی از پاشنه انجام شود، اما در صورتی که به دلیل نیاز به خون بیشتر بخواهیم خونگیری سیاهرگی انجام دهیم، رگ‌های پشت دست بر ناحیه آرنج برتری دارد.

چرا بعضی‌ها رگ مناسبی برای خونگیری ندارند؟

به گفته دکتر بیات گاهی به علت چاقی و ضخامت زیاد چربی زیر پوست، رگ‌ها نه تنها دیده نمی‌شوند، بلکه حتی نمی‌توان با لمس کردن محل آنها را شناسایی کرد. همچنین در برخی افراد به دلیل آسیب‌های ناحیه آرنج یا بیماری‌های عروقی، رگ‌ها شکل غیر طبیعی پیدا کرده‌اند. اینها افرادی هستند که به اصطلاح رگ مناسبی ندارند. گاهی نیز با این که رگ در دسترس است، اما نباید از آن خونگیری کرد. مثلا چنانچه محل مورد نظر برای خونگیری کبود یا متورم باشد نباید از آنجا خونگیری کرد. همچنین در افراد

دیالیزی از دستی که شانت دیالیز گذاشته شده است نباید خونگیری کرد و در خانم‌هایی که جراحی سینه شده‌اند از دست طرفی که جراحی انجام شده است نباید خونگیری کرد.

منبع مجله اینترنتی صنعت آزمایشگاه